

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАГІСТЕРСЬКІ СТУДІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Випуск 3

Збірник наукових праць магістрів ОП
«Дошкільна освіта. Інклюзія»,
«Початкова освіта»,
«Фізична культура та спорт»,
«Практична психологія»,
«Менеджмент. Управління закладом
загальної середньої освіти»

Київ 2025

УДК 37(063).
973.202 я1

**Магістерські студії психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету: збірник наукових праць
здобувачів ОС Магістр ОП «Дошкільна освіта. Інклюзія», «Початкова освіта»,
«Фізична культура та спорт», «Практична психологія», «Менеджмент.
Управління закладом загальної середньої освіти» / за заг. ред. Л.В. Задорожної-
Княгницької. Випуск 3. Київ: МДУ, 2025. 522 с.**

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол №2 від 27 листопада 2025 року)

© Колектив авторів, 2025

Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 жовт. 2016 р.) К.: УМО НАПН України, 2016. С.16-30.

3. Кучерявий О. Г. Професійний і особистісний розвиток сучасного вчителя: монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 329 с.

4. Муқан Н.В. Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Великої Британії, Канади, США: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 248 с.

5. Піддячий В. М. Сутність і зміст професіоналізації педагогів у контексті освіти впродовж життя. *Вісник післядипломної освіти. Випуск 13(42) «Серія «Педагогічні науки»*. URL: <https://surl.li/wgksth>

6. Піддячий В. М. Дослідження сутності професіоналізації педагогів. *Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: зб. матеріалів X ювілейних Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті д-ра пед. наук, проф. Федоришина Бориса Олексійовича*. Київ, Україна: Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені І. Зязюна НАПН України, 2020, с. 103-104.

7. Хоржевська І.М. Професіоналізм та професійний розвиток особистості. *Наукові праці. Державне управління*. Вип. 202, Т. 214. 2013, С.110-113.

8. Шендерук О. До питання про сутність професіоналізму. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія «Філософія, педагогіка, психологія»*. 2014. Вип. 32. С. 117–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2014_32_22.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

*Леніна Задорожна-Княгницька, доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та освіти
Тулаїнова Римма, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
за спеціальністю «Початкова освіта»*

FEATURES OF FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN PRIMARY SCHOOL PUPILS

*Lenina Zadorozhna-Knyagnytska, doctor of pedagogical sciences, professor of the
department of pedagogy and education
Tulainova Rimma, master's student in Primary Education*

Анотація. У статті розкрито сутність рефлексивних умінь молодших школярів. Розкрито наукові підходи до розуміння поняття «рефлексивні вміння». Представлено висновки вітчизняних науковців щодо значення рефлексивних умінь молодших школярів в освітньому процесі.

Ключові слова: початкова школа, молодші школярі, рефлексія, рефлексивні вміння, освітній процес.

Abstract. The article reveals the essence of reflective skills of primary school pupils. Scientific approaches to understanding the concept of 'reflective skills' are revealed. The conclusions of domestic scientists regarding the importance of reflective skills of primary school pupils in the educational process are presented.

Keywords: primary school, primary school pupils, reflection, reflective skills, educational process.

Сучасні трансформаційні процеси, що відбуваються у суспільстві, істотно вплинули на функціонування й розвиток системи шкільної освіти. Ці процеси зумовили необхідність її переорієнтації з традиційної моделі, орієнтованої переважно на передачу знань, на модель, у центрі якої – формування у здобувачів освіти комплексу життєвих компетентностей. Такі компетентності мають забезпечити здатність школярів ефективно здобувати й застосовувати нові знання, орієнтуватися в динамічних умовах сучасного соціуму, інформаційного середовища та глобального ринку праці, а також виконувати соціально значущі завдання, адекватно реагувати на потреби суспільства й виклики часу. У цьому контексті одним із ключових і водночас актуальних завдань сучасної школи постає впровадження компетентнісного підходу в освітній процес. Його сутність полягає в спрямуванні освітньої діяльності на розвиток у школярів як ключових, так і предметно-специфічних компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в різних сферах життя. Необхідність запровадження такого підходу чітко задекларована в Концепції Нової української школи, де підкреслюється, що знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами здобувача освіти, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці [2, с. 10].

Особливе місце в сучасній освітній парадигмі займає мовна освіта, адже саме вона є важливим чинником формування комунікативної культури особистості. Пріоритетом її розвитку, що водночас є запорукою високої якості навчання, стає орієнтація на набуття здобувачами освіти практичних комунікативних умінь. До таких умінь належать:

- здатність ефективно спілкуватися в різних ситуаціях;
- уважно слухати та чути співрозмовника;
- будувати діалог на засадах партнерства;
- відкрито й зрозуміло висловлювати власну думку;
- обґрунтовувати та відстоювати власну позицію;
- аргументовано переконувати інших;
- виявляти толерантність і повагу до різноманіття поглядів.

Упровадження компетентнісного підходу під час навчання української мови в початковій школі передбачає не лише уточнення змісту освітнього матеріалу та очікуваних результатів навчання, а й добір ефективних методів, прийомів і форм організації навчальної взаємодії. Важливо також оновлювати дидактико-методичне забезпечення освітнього процесу, впроваджувати сучасні підходи до перевірки й оцінювання навчальних досягнень учнів, що сприятиме більш цілеспрямованому й результативному розвитку їхньої комунікативної компетентності.

Дослідники визначають молодший шкільний вік як найбільш сприятливий період для активного розвитку соціальної поведінки, вдосконалення вміння спілкуватися з однолітками обох статей, комунікативних навичок та здатності орієнтуватися в різних соціальних ситуаціях. Саме тому в цей час особливого значення набуває формування комунікативної компетентності учнів початкової школи, що потребує врахування вікових психологічних особливостей дітей.

Початок шкільного навчання стає для дитини етапом значних змін: вона входить у новий соціальний простір людських взаємин, отримує нові обов'язки, пов'язані з навчанням. Водночас змінюється і розвиток рефлексивних умінь: мотив «треба» поступово починає переважати над мотивом «хочу». Школа ставить перед дитиною й нові вимоги до мовлення: відповіді на уроці мають бути чіткими, стислими, конкретними, виразними та граматично правильними. Під час спілкування необхідно дотримуватися етичних норм, використовувати мовленнєвий етикет (звертання, слова ввічливості тощо). Учень молодшого шкільного віку має піклуватися про якість свого мовлення та вміти правильно його організувати, щоб вибудовувати добрі стосунки з учителями, однолітками й іншими учасниками освітнього процесу [10].

Проте, як засвідчують науковці, молодшим школярам часто буває важко впорядковувати свою мовленнєву поведінку, що суттєво ускладнює комунікацію з оточенням. Причиною є недостатній розвиток соціально-комунікативних умінь і структурних елементів спілкування у дітей цього віку. Мовлення дітей зазвичай є безпосереднім, коротким, мимовільним і має переважно діалогічний характер. Часто спостерігається повторення одних і тих самих фраз, уживання окремих слів-назв предметів замість повноцінних речень. Спілкування учнів першого класу супроводжується активними рухами та жестами. Діти цього віку ще не завжди можуть чітко сформулювати власні думки й почуття, передати словами внутрішні переживання; їм буває важко будувати розповіді лаконічно й точно, вони схильні різко змінювати тему. Під час діалогу діти лише зрідка надають значення емоційності висловлювання, ще не володіють навичками самоконтролю [3; 25].

Сучасні молодші школярі є дітьми інформаційної епохи. Як відзначають українські дослідники, раннє занурення у світ електронних технологій спричиняє низку навчальних труднощів, представлених у таблиці 1 (с.193).

Отже поява та стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій суттєво вплинула на ставлення дітей та підлітків у цілому й молодших школярів зокрема до навчання. Легкий доступ до різноманітних, часом некоректних, джерел інформації створює ілюзію простоти здобуття знань. Тепер відповіді на більшість запитань можна швидко знайти за допомогою пошукових систем. Тому звикнувши не докладати особливих зусиль до пошуку інформації, школярі починають сприймати навчання як обтяжливу та малопотрібну справу.

Крім того, тривале перебування у віртуальному просторі сприяє розвитку вмінь, необхідних для життя у штучно створеному середовищі, але водночас суттєво гальмує процес формування навичок, потрібних у реальному світі. Тому школа має виконувати подвійне завдання: з одного боку, використовувати нові здібності дітей, а з іншого - цілеспрямовано розвивати традиційні [10].

З огляду на зазначене вище вже в молодшому шкільному віці важливо навчати дітей керувати власними психічними процесами: підпорядковувати особисте «хочу» вимогам учителя та освітнього процесу («треба»), а також формувати й зміцнювати довільність як нову психологічну рису. Саме вона стає основою як успішного навчання загалом, так і розвитку комунікативних умінь зокрема.

**Характеристика навчальних труднощів дітей
молодшого шкільного віку**

Назва	Характеристика
Зменшення об'єму слухової пам'яті	Сучасним дітям важко вчити напам'ять вірші, відтворювати сприйняту на слух чи прочитану інформацію.
Уповільнення розвитку децентрації	Дітям властиве зосередження уваги на собі, задоволення лише власних бажань, дратівливість і агресивна реакція на все, що відволікає їх від комп'ютера, нездатність будувати дружні стосунки з іншими людьми, прагнення вирішувати всі непорозуміння з позиції сили.
Погіршення уваги	Дітям дуже важко сконцентрувати увагу на деталях, елементах розповіді, загадки тощо.
Кліпове мислення	Дітям складно послідовно і зв'язно будувати текст, пов'язувати між собою його частини.
Погіршення аналітико-синтетичного мислення	Нездатність аналізувати й осмислювати інформацію
Неспроможність сприймати великі тексти	Діти звикають до коротких повідомлень, і їм важко зосередитись на великому тексті.
Багатозадачність	Схильність до одночасного поєднання кількох видів діяльності, нездатність зосередитися на чомусь одному, потреба в хоча б якомусь супроводі основного виду діяльності, наприклад: слухання музики під час читання книжки.
Труднощі, пов'язані зі здатністю оперувати об'єктами	Покращена здатність оперувати об'єктами в дво-вимірному просторі та погіршення - в тривимірному.
Труднощі, пов'язані із розв'язанням задачі	Заміна розв'язання задачі перебором варіантів відповіді, потреба в наочній схематизації навчальних дій

Аналіз психолого-педагогічних джерел, присвячених психо-лінгвістичним аспектам навчання молодших школярів ([4; 11]) показав, що за особливостями розвитку психологічних процесів молодший шкільний вік поділяється на два мікроперіоди: 6–7 років (1–2 класи) та 8–10 років (3–4 класи). Ефективність формування комунікативної компетентності учнів початкової школи значною мірою залежить від урахування вікових психологічних та інтелектуальних особливостей кожного з зазначених вище мікроперіодів. Так, для учнів 1–2 класів характерне переважно мимовільне та фрагментарне сприймання. Вони мають недостатньо розвинену здатність до диференціації: часто не помічають головного серед деталей, називають другорядні ознаки замість ключових, плутають схожі, але не тотожні предмети та їх властивості. Водночас сприймання дітей цього віку вирізняється яскравістю, безпосередністю та готовністю до нових вражень [1; 5; 9].

Під час формування складових комунікативної компетентності важливо враховувати, що в учнів 1–2 класів домінує наочно-образна пам'ять. Вони легше запам'ятовують конкретні факти, події та предмети, ніж абстрактний словесний матеріал. Найкраще у пам'яті зберігається інформація, яка пов'язана з їхніми інтересами та потребами й засвоюється в процесі активної діяльності. Важливим чинником, який слід враховувати у роботі з дітьми 6–7 років, є особливості їхньої уваги, що тісно пов'язана з емоційною сферою, почуттями та інтересами. Для

цього віку характерна слабо розвинена довільна увага та високий рівень мимовільної. Учні 1–2 кл. не здатні довго зосереджуватися на матеріалі, який їм нецікавий чи незрозумілий, легко відволікаються та швидко втомлюються. Найефективніше підтримати їхню увагу можна за допомогою яскравої наочності, ігрових методів, нестандартних, але посильних завдань, цікавих і доступних текстів різних типів і жанрів, інтерактивних форм організації навчання [5].

Протягом усього молодшого шкільного віку у пізнавальній сфері дітей відбуваються суттєві якісні зміни, які необхідно враховувати при формуванні комунікативних умінь. Так, у 3–4 класах, тобто під час другого вікового мікроперіоду, сприймання молодших школярів із переважно мимовільного, фрагментарного та слабо диференційованого поступово перетворюється у більш цілеспрямоване й кероване. Діти навчаються порівнянню схожих об'єктів, визначенню їхніх головних та істотних ознак. Завдяки цьому вони значно краще, ніж у 1–2 класах, розуміють фактичний зміст текстів, здатні визначати ключові характеристики предметів, проводити їх порівняння та зіставлення [10].

У 3–4 класах домінування мимовільної уваги, що зосереджується на нових, яскравих, несподіваних чи захопливих об'єктах, поступово зменшується на користь довільної. Цей процес відбувається за умови створення сприятливих обставин для цілеспрямованої діяльності, коли молодші школярі починають орієнтуватися на власні, самостійно поставлені цілі. Розвиток довільної уваги у учнів початкової школи відбувається поетапно: від орієнтації на завдання, визначені дорослими, до реалізації власних цілей; від постійного зовнішнього контролю з боку вчителя - до формування самоконтролю.

Ключову роль у підтриманні уваги молодших школярів відіграє інтерес до навчання. Для його пробудження та збереження слід ефективно використовувати яскраву наочність, дидактичні ігри й ігрові прийоми, нестандартні та посильні завдання, моделювання навчальних і життєвих ситуацій, роботу з цікавими й доступними текстами, постановку проблемних запитань, різні форми організації навчання та інтерактивні методи [12].

Як показують результати психологічних досліджень, уява молодших школярів на початковому етапі переважно емоційна й мимовільна, а її зміст пов'язаний із тим, що найбільше хвилює дитину. Проте в 3–4 класах вона стає більш реалістичною й керованою, образи починають виникати відповідно до навчальних завдань. У цей період активно розвивається творча уява: на основі власного досвіду діти молодшого шкільного віку створюють нові образи, переходять від довільного комбінування елементів до логічно обґрунтованого їх поєднання, підвищується швидкість утворення образів і зростають вимоги учнів до результатів власної творчості [1].

У молодшому шкільному віці пам'ять розвивається насамперед у напрямку підвищення її довільності: зростає здатність дитини свідомо керувати процесом запам'ятовування, збільшується обсяг смислової та словесно-логічної пам'яті. Співвідношення між мимовільним і довільним запам'ятовуванням змінюється на користь довільного. Учні 3–4 класів уже вміють виділяти у зрозумілому навчальному матеріалі ключові думки, встановлювати між ними зв'язки, що сприяє успішному запам'ятовуванню; також у них формується здатність

довільно відтворювати інформацію. Водночас розвиток довільної пам'яті не зменшує ролі мимовільної: вона просто набуває нових якісних характеристик, зумовлених зміною змісту й форм діяльності дітей [1].

Під впливом навчання у молодших школярів інтенсивно розвивається логічна пам'ять, що змінює співвідношення між образною та словесно-логічною. Перебіг цього процесу значною мірою залежить від педагогічного керівництва, яке забезпечує насамперед розуміння матеріалу (аналіз, порівняння, зіставлення, узагальнення, групування тощо), а вже потім його запам'ятовування. Зростає продуктивність, міцність і точність засвоєння навчального матеріалу, а також точність упізнавання об'єктів. При цьому відбуваються якісні зміни: якщо першокласники під час упізнавання більше орієнтуються на загальні, родові ознаки предметів, то учні третього класу вже вміють аналізувати й виділяти специфічні видові та індивідуальні характеристики.

У 3–4 класах у мисленні учнів початкової школи відбуваються суттєві зміни: здійснюється перехід від наочно-образного та конкретного мислення до понятійного, науково-теоретичного. Під впливом навчання зростає роль абстрактних і понятійних компонентів у співвідношенні з образними та конкретними. Мислення дає змогу школярам визначати відомі їм поняття, виокремлюючи загальні та істотні ознаки об'єктів, а також розв'язувати дедалі складніші пізнавальні й практичні завдання. Для цього вони виконують необхідні дії й операції, оформлюючи результати у вигляді суджень, понять, міркувань і висновків.

Аналіз у мисленнєвій діяльності молодших школярів здебільшого має практично-дієвий та образно-мовний характер. Від початкового елементарного аналізу, коли увага зосереджується лише на окремих частинах предмета, молодші школярі поступово переходять до комплексного розгляду, прагнучи охопити всі його складові. Протягом цього періоду аналіз тісно пов'язується із синтезом, хоча для цього віку більш доступним є саме аналіз: учням легше розділяти ціле на частини, ніж поєднувати окремі елементи в єдину систему. Оволодіння умінням порівнювати підносить аналітико-синтетичну діяльність на вищий рівень.

Поступово аналіз переходить в абстрагування, що стає важливим елементом розумової діяльності учнів початкової школи та необхідною умовою для узагальнення й формування понять. З віком збільшується кількість самостійних висновків школярів, а їхня змістовність та правильність значною мірою залежать від накопиченого життєвого досвіду [8]. Паралельно відбувається становлення дедуктивних міркувань: спочатку вони ґрунтуються на конкретних узагальненнях, сформованих на основі чуттєвих спостережень, а згодом - на абстрактних судженнях, підкріплених реальними прикладами [7]. Натомість індуктивні висновки молодші школярі засвоюють швидше.

Таким чином, у 3–4 класах чітко проявляються індивідуальні відмінності у розумовій діяльності учнів, що виявляються в рівні сформованості операцій аналізу та синтезу, умінні абстрагувати й узагальнювати, у співвідношенні конкретно-образних і абстрактно-словесних компонентів мислення, а також у його гнучкості.

Наприкінці молодшого шкільного віку, з розвитком логічної та комунікативної функції мовлення, з набуттям довільності та здатності до рефлексії, діти молодшого шкільного віку опановують уміння логічно й послідовно будувати власні висловлювання. До наявних розповідного та описового типів мовлення додається розмірковування з аргументацією та доведенням власної позиції. Важливим етапом їхнього розвитку є становлення соціального мовлення (уміння передавати значущу інформацію іншим). Як зазначають науковці, таке вміння приходить на зміну егоцентричному мовленню, характерному для дошкільників, яке нагадує розмову з самим собою в присутності інших і не орієнтоване на справжнє спілкування. Це егоцентричне мовлення психологи називають «колективним монологом», який у молодшому шкільному віці поступово трансформується в повноцінне соціальне мовлення, що виникає в процесі взаємодії дітей.

За висновками вітчизняних дослідників, саме в цей віковий період у дитини формується внутрішнє мовлення, яке виникає внаслідок поєднання егоцентричного мовлення з мисленнєвими процесами. Коли таке злиття відбувається повністю, дитина здатна керувати власними діями без озвучування команд для себе, використовуючи беззвучне внутрішнє мовлення.

Таким чином, розвиток комунікативної компетентності молодших школярів потребує врахування описаних вище психологічних особливостей двох вікових мікроперіодів, особливо під час вибору дидактичних методів і прийомів, визначення форм організації освітньої діяльності та підготовки навчально-методичного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Бондар Ю. В. Розвиток творчого потенціалу учнів молодшого шкільного віку на уроках української мови. *Гуманітарний корпус*. Вінниця: ТОВ «Твори». 2019. Випуск 29. С. 10-12.
2. Васильєва О.В. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами міжпредметних зв'язків: автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.09. Тернопіль, 2015.
3. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення у початковій школі : метод. посібник. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2018. 400 с.
4. Калмиков Г. В. Професійно-мовленнєва діяльність суб'єкта в освітній комунікації. *Психолінгвістика*. 2013. Вип. 12. С. 76–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2013_12_10
5. Комарівська Н. Формування культури мовленнєвої поведінки молодших школярів на уроках рідної мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія: Збірник наукових праць*. Вип. 43. Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2015. С. 43-47
6. Копелюк С. Формування комунікативної компетентності учнів початкової школи на уроках літературного читання. *Гірська школа українських Карпат*, 2015. № 12-13. С. 163-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuk_2015_12-13_58
7. Лянна О. В. Мовленнєва діяльність як спосіб реалізації мовленнєвого спілкування. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 5. С. 143–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_5_19
8. Методика навчання літературного читання: навчально-методичний посібник / уклад: Т. М. Білявська. Миколаїв: СПД Румянцева, 2017. 109 с.
9. Михасюк Т. В. Мовленнєвий розвиток молодших школярів у процесі позакласної народознавчої роботи: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02; Тернопіль. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2012. 19 с.

10. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 88 с.
11. Словник - довідник з української лінгводидактики / за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
12. Смілянець С. Комунікативна компетентність учнів. Використання інтерактивних вправ для формування комунікативної компетентності молодших школярів. *Початкова освіта*. 2017. № 9. С. 14–29.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

*Ірина Хаджинова, старший викладач кафедри педагогіки та освіти
Сахіба Умарлі, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
за спеціальністю «Початкова освіта»*

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND LEARNING MOTIVATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS: THEORETICAL ASPECTS

*Khadzhynova Iryna, senior lecturer of the department of pedagogy and education
Sahiba Umarli, master's student in Primary Education*

Анотація. У статті розглядається теоретичне обґрунтування взаємозв'язку між емоційним інтелектом (ЕІ) та навчальною мотивацією дітей молодшого шкільного віку. На основі аналізу ключових психолого-педагогічних концепцій досліджено сутність обох феноменів, а також психологічні особливості молодших школярів як суб'єктів освітнього процесу.

Ключові слова: емоційний інтелект, навчальна мотивація, молодший шкільний вік, освітній процес, педагогічні умови.

Abstract. The theoretical substantiation of the relationship between emotional intelligence (EI) and educational motivation of primary school students is considered in the article. Based on the analysis of key psychological and pedagogical concepts, the essence of both phenomena, as well as the psychological characteristics of primary school students as subjects of the educational process, are investigated.

Key words: emotional intelligence, learning motivation, primary school age, educational process.

Сучасні освітні реформи, зокрема в Україні, акцентують увагу не лише на засвоєнні академічних знань, але й на розвитку цілісної особистості дитини. Зміна парадигми освіти від знанневої до компетентнісної передбачає, що успішність учня визначається не лише рівнем його інтелектуальних здібностей, а й здатністю долати виклики, ефективно взаємодіяти з навколишнім світом та регулювати власні емоції. У цьому контексті наріжним камінням освітнього процесу стають емоційний інтелект та навчальна мотивація.

Молодший шкільний вік (6-10 років) визнається психологами як сенситивний, або «золотий», період для інтенсивного формування обох цих сфер. Саме в цей час відбувається закладання фундаменту для майбутнього емоційного добробуту та ставлення до навчання [1]. Проте, попри уся